

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Γ' ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 6

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ανθρώπινα δικαιώματα, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

Η φτώχεια είναι συχνά η αιτία αλλά και το αποτέλεσμα της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρ' όλα αυτά, η σχέση ανάμεσα στην ακραία ανέχεια και στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένει στο περιθώριο του πολιτικού διαλόγου και των αναπτυξιακών πολιτικών. Προκειμένου να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε αυτήν την τόσο καίρια, αν και συχνά παραμελημένη σχέση, η φετινή Διεθνής Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 10 Δεκεμβρίου, είναι αφιερωμένη στον αγώνα κατά της φτώχειας. Το γεγονός αυτό δεν πρέπει να αποτελέσει μόνο μια ευκαιρία για προβληματισμό, αλλά και μια έκκληση προς τις κυβερνήσεις και τις οργανώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να διασφαλίσουν για όλους μια ζωή με αξιοπρέπεια.

Όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα -η ελευθερία του λόγου, το δικαίωμα της ψήφου, το δικαίωμα στην τροφή, στην εργασία, στην υγειονομική περίθαλψη και στη στέγαση- είναι βαρύνουσας σημασίας για τον φτωχό πληθυσμό καθώς η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός συνδέονται άμεσα με τις διακρίσεις, την άνιση πρόσβαση σε πόρους και ευκαιρίες, τον κοινωνικό και πολιτισμικό στιγματισμό.

Προσπάθεια για εκπαίδευση

Η αποστέρηση των δικαιωμάτων τους, καθιστά πιο δύσκολο για τα φτωχά κοινωνικά στρώματα να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας και να έχουν πρόσβαση σε βασικούς πόρους και υπηρεσίες. Σε πολλές κοινωνίες, η προσπάθεια των φτωχών ανθρώπων να απολαύσουν τα δικαιώματά τους στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη και στη στέγαση παρεμποδίζεται, απλώς και μόνο επειδή δεν διαθέτουν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα. Αυτό, με τη σειρά του, παρακωλύει τη συμμετοχή τους στη δημόσια ζωή, τη δυνατότητά τους να επηρεάσουν τις πολιτικές που τους αφορούν και την προσφυγή τους σε ένδικα μέσα για την αποκατάσταση της αδικίας.

Εν ολίγοις, φτώχεια δεν σημαίνει μόνο ανεπαρκή εισοδήματα και υλικά αγαθά, αλλά και έλλειψη πόρων, ευκαιριών και συνθηκών ασφάλειας, έλλειψη που υπονομεύει την αξιοπρέπεια και κάνει τους φτωχούς ακόμη πιο ευάλωτους. Η φτώχεια έχει να κάνει επίσης με την εξουσία: καθορίζει το ποιος την ασκεί και ποιος όχι, τόσο στη δημόσια ζωή όσο και στην οικογένεια. Το να φτάσει κανείς στην καρδιά του σύνθετου πλέγματος των σχέσεων εξουσίας στο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό πεδίο είναι κρίσιμης σημασίας για την κατανόηση και αντιμετώπιση παγιωμένων μορφών διακρίσεων, ανισοτήτων και αποκλεισμών που καταδικάζουν τα άτομα, τις κοινωνίες και τους λαούς σε πολλές γενιές φτώχειας.

Εν τούτοις, η φτώχεια συχνά θεωρείται ως μια λυπηρή αλλά τυχαία κατάσταση ή ως ένα αναπόφευκτο αποτέλεσμα αποφάσεων και γεγονότων που διαδραματίζονται κάπου αλλού, ή ακόμη ως μια κατάσταση για την οποία αποκλειστική ευθύνη έχουν όσοι την υφίστανται.

Μια συνολική προσέγγιση με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν θα αντιπαλέψει μόνο τους μύθους και τις λαθεμένες αντιλήψεις γύρω από τον φτωχό πληθυσμό, αλλά θα βοηθήσει, κι αυτό είναι ίσως σημαντικότερο, στην εξεύρεση βιώσιμων και δικαιότερων λύσεων, ικανών να οδηγήσουν στην εξάλειψη της φτώχειας.

Αναγνωρίζοντας τη ρητή υποχρέωση των κρατών να προστατεύουν τους πληθυσμούς από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, η προσέγγιση αυτή υπογραμμίζει την ευθύνη των κυβερνήσεων για τη δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος που θα προάγει την κοινωνική ευημερία.

Επιπλέον, δίνει την ευκαιρία στους φτωχούς ανθρώπους να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση πολιτικών για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους, και να καταφύγουν σε ένδικα μέσα όποτε τα δικαιώματα αυτά καταπατούνται.

Υπάρχουν οι ισχυρές νομικές βάσεις για μια τέτοια προσέγγιση. Όλα τα κράτη έχουν επικυρώσει τουλάχιστον μια από τις επτά βασικές διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ το 80% έχουν επικυρώσει τέσσερις ή και περισσότερες. Επιπλέον, η διεθνής κοινότητα έχει συνυπογράψει τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας, οι οποίοι θέτουν ξεκάθαρους στόχους για κοινή διεθνή δράση, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η φτώχεια και η περιθωριοποίηση. Η Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής του ΟΗΕ το 2005 επαναβεβαίωσε αυτή τη δέσμευση.

Μέτρα κρατών

Άσχετα με την έλλειψη πόρων, τα κράτη μπορούν να λάβουν άμεσα μέτρα για την καταπολέμηση της φτώχειας. Η εξάλειψη των διακρίσεων, για παράδειγμα, θα άνοιγε σε πολλές περιπτώσεις τον δρόμο για τη συμμετοχή των φτωχών στην αγορά εργασίας και θα έδινε στις γυναίκες και τις μειονότητες πρόσβαση στην απασχόληση. Η παιδική θνησιμότητα μπορεί να μειωθεί μέσω αποτελεσματικών, χαμηλού κόστους και χαμηλής τεχνολογίας παρεμβάσεων. Από την πλευρά τους, τα κράτη που είναι σε θέση να παράσχουν βοήθεια θα πρέπει να βγουν μπροστά και να βοηθήσουν.

Σε αντίθετη περίπτωση, η απάθεια και η στενή αντίληψη περί εθνικού συμφέροντος μπορεί να σταθεί εμπόδιο στα ανθρώπινα δικαιώματα και την εξέλιξη, προκαλώντας τόση ζημιά όση και οι διακρίσεις. Τον χρόνο που πέρασε, ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας Πολ Γούλφοβιτς, υπογράμμισε ότι «δεν δικαιολογείται ηθικά οι πλούσιες χώρες να δαπανούν 280 δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο – ποσό που σχεδόν ισούται με Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της Αφρικής και τετραπλάσιο του συνολικού ύψους της διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας- για τη στήριξη των αγροτών τους».

Ο Κόφι Ανάν

Σε μία από τις τελευταίες ομιλίες του ως Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, ο Κόφι Ανάν δήλωσε πως θεωρεί ως ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της θητείας του, το ότι η παγκόσμια προσοχή στράφηκε στον αγώνα ενάντια στη φτώχεια. Είχε τονίσει πως η

φτώχεια συνοδεύεται από ένα ιδιαίτερο αίσθημα αδυναμίας και από φαινόμενα προσβολής της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Κυρίως, όμως, ο Γενικός Γραμματέας αναγνώρισε τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ασφάλεια και την ανάπτυξη ως απαραίτητα συστατικά ενός κόσμου στον οποίο όλοι θα απολαμβάνουν μεγαλύτερη ελευθερία.

Καθώς ένας στους επτά κατοίκους αυτού του κόσμου μαστίζεται από την πείνα, η εν λόγω ελευθερία εξαρτάται από την καταπολέμηση της φτώχειας, που αποτελεί μία από τις σοβαρότερες προκλήσεις της εποχής μας για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Της LouiseArbour/ Υπάτης Αρμοστού του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 09.12.2006

(Από site εφημερίδας «Καθημερινή»)

ΚΕΙΜΕΜΟ 2

Η αναγνώριση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Ο βαθμός σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπήρξε πάντοτε το ασφαλέστερο κριτήριο του βαθμού συνοχής και της ποιότητας κάθε κοινωνίας. Κατ' επέκταση, χρέος της κοινωνίας ως συνόλου είναι ο σεβασμός, η αναγνώριση και η προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών που ζουν μέσα σ' αυτή.

Αλλά και σε ατομικό επίπεδο ο κάθε πολίτης οφείλει να σέβεται όχι μόνο τα δικαιώματα των ανθρώπων που βρίσκονται σε άμεση σχέση με αυτόν, αλλά και τα δικαιώματα των προσώπων εκείνων που δεν έχουν, βέβαια, καμία σχέση και εξάρτηση μαζί του, εμπίπτουν όμως στη χριστιανική έννοια του πλησίον.

Ο άνθρωπος γενικά οφείλει να σέβεται τον συνάνθρωπό του, στο βαθμό που ο ίδιος θα ήθελε να τον σεβαστούν, κάνοντας πράξη αυτό που πολύ εύστοχα είπε κάποτε ο Καζαντζάκης: «Αγάπα τον άνθρωπο, γιατί είσαι εσύ». Αν ο καθένας από μας βλέπει μέσα στον άλλο τον ίδιο του τον εαυτό, τότε είναι βέβαιο ότι πολλές παρανοήσεις, παρεξηγήσεις και αδικίες δεν θα έχουν λόγο ύπαρξης, ενώ τα ανθρώπινα δικαιώματα θα είναι σεβαστά και κανείς δεν θα διανοείται να τα παραβιάσει.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα, βέβαια, κατοχυρώνονται και προστατεύονται από Συντάγματα, από Καταστατικούς Χάρτες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που έχουν περίτεχνα φιλοτεχνηθεί, από Διακηρύξεις άφθονες και από Διεθνείς Οργανισμούς. Όμως, παρ' όλα αυτά, εκατομμύρια άνθρωποι στερούνται την ελευθερία τους και σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις τις πιο στοιχειώδεις εκφράσεις της.

Από την άλλη, αιμοσταγείς τύραννοι αυτοαποκαλούνται προστάτες και σωτήρες των λαών, εξανδραποδιστές αυτοδιορίζονται τιμητές της ελευθερίας, μεγαλόσχημοι απατεώνες καταπατητές και καταχραστές μιλούν για τον τίμιο μόχθο και την ιερότητα της ιδιοκτησίας και έμποροι των ιερών και των οσίων για ευσυνειδησία και συνέπεια. Ακόμα και σήμερα υπάρχουν μέρη στα οποία η επιβολή δικτατορικών καθεστώτων εμφανίζεται ως σωτήρια λύση ή ως έκφραση δημοκρατικής διακυβέρνησης της χώρας, όπως επίσης περιοχές που έχουν κατακτηθεί και βρίσκονται υπό κατοχή, όπως η μαρτυρική Κύπρος. Στις περιοχές αυτές, η άσκηση ψυχολογικής βίας, οι διώξεις και οι συλλήψεις, οι κρατήσεις, οι φυλακίσεις, τα βασανιστήρια, η τρομοκρατία, η παραβίαση του οικογενειακού ασύλου και η κατάργηση, τελικά, του δημοκρατικού καθεστώτος εξευτελίζουν και καταρρακώνουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και καταργούν κάθε έννοια ισηγορίας, ισονομίας και ισοπολιτείας.

Δυστυχώς, ακόμα και σε χώρες με δημοκρατική διακυβέρνηση, σε χώρες του λεγόμενου πολιτισμένου κόσμου, γίνονται καθημερινά παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Διότι για ποια προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να γίνεται λόγος, όταν τα τσιμεντένια μεγαθήρια στερούν τον ήλιο και τον αέρα από τα παιδιά, όταν η απληστία του χρήματος δεν μας επιτρέπει να ανασάνουμε και δεν αφήνει τον παραμικρό χώρο για την ψυχαγωγία των παιδιών και την άθληση των νέων, όταν εξαιτίας του νέφους των μεγάλων πόλεων γεμίζουν καθημερινά τα νοσοκομεία μας από ασθενείς, όταν βάνουσα υποβαθμίζεται και αλλοιώνεται το περιβάλλον και η ποιότητα της ανθρώπινης ζωής; Για ποια ανθρωπίνια δικαιώματα και προστασία τους μπορούμε να μιλάμε, ακόμα και σε αυτές τις δημοκρατικές χώρες, όταν υπάρχουν εκατομμύρια άνεργοι και άστεγοι, όταν εκατομμύρια άνθρωποι πεινούν και μένουν αναλφάβητοι ή όταν η άντληση υλικών αγαθών είναι, τις περισσότερες φορές, αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, απάτης, νοθείας και δωροδοκίας;

Συνεπώς, δεν αρκούν μόνο τα Συντάγματα και οι Διακηρύξεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι απαραίτητο, πέρα από τις οποιεσδήποτε διακηρύξεις, να παρέχεται στον κάθε πολίτη η δυνατότητα να ζει άνετα και ελεύθερα μέσα σ' ένα περιβάλλον πολιτισμένο, ανθρώπινο και ευχάριστο, όπως είναι επίσης απαραίτητο να εξασφαλίζεται σ' αυτόν η σωστή παιδεία, η ολοκληρωμένη και αποτελεσματική δημόσια περίθαλψη και, γενικότερα, μια ανεκτή ποιότητα ζωής.

Μόνο έτσι θα μπορούμε να μιλάμε για πραγματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών του πολίτη.

Κωνσταντίνος Α. Δημόπουλος, Εφημερίδα Τα Νέα, 11/12/2001

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ο Μπομπ Ντίλαν (πραγματικό όνομα: Ρόμπερτ Άλεν Ζίμμερμαν), μουσικός, στιχουργός και ποιητής, γεννήθηκε το 1941 στην Μινεσότα και εξελίχθηκε σε έναν από τους κορυφαίους συνθέτες της ροκ σκηνής. Υπήρξε ο κατ' εξοχήν εκπρόσωπος της αμφισβήτησης και της διαμαρτυρίας που κυριάρχησε στη δεκαετία του 1960. Στις 13 Οκτωβρίου του 2016 η Σουηδική Ακαδημία του απένειμε το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Οι καιροί αλλάζουν

Ελάτε άνθρωποι να μαζευτούμε ολόγυρα

ελάτε απ' όπου κι αν είστε

και παραδεχτείτε ότι τα νερά γύρω σας έχουν φουσκώσει

δεχτείτε πως γρήγορα θα βραχείτε ως το κόκκαλο

και αν η ζωή σας έχει κάποια αξία

τότε καλά θα κάνετε ν' αρχίσετε να κολυμπάτε

αλλιώς θα βουλιάξετε σαν πέτρες

γιατί οι καιροί αλλάζουν.

Ελάτε συγγραφείς και κριτικοί
που προφητεύετε με την πένα σας
και κρατήστε ορθάνοιχτα τα μάτια
δε θα σας δοθεί η ευκαιρία ξανά
και μη βιαστείτε να μιλήσετε
γιατί η ρόδα ακόμη γυρίζει
και δεν μπορούμε να πούμε
αν αυτός που θα βγει τώρα χαμένος
δε θα κερδίσει αργότερα
γιατί οι καιροί αλλάζουν

Ελάτε βουλευτές και γερουσιαστές
παρακαλώ δώστε σημασία στο κάλεσμα
μη στέκεστε στην πόρτα μην εμποδίζετε τον κόσμο
γιατί εκείνος που θα πληγωθεί
είναι εκείνος που τώρα διατάζει
έξω μαίνεται η μάχη
σε λίγο θα τραντάξει τα παράθυρά σας και τους τοίχους σας
γιατί οι καιροί αλλάζουν

Ελάτε μανάδες και πατεράδες όλης της χώρας
και μην κριτικάρετε ό,τι δεν μπορείτε να καταλάβετε
οι γιοι σας και οι κόρες σας έχουν ξεφύγει πια από τις προσταγές σας
ο παλιός δρόμος γρήγορα γερνάει
παρακαλώ βγείτε απ' τον καινούργιο αν δεν μπορείτε να βοηθήσετε

γιατί οι καιροί αλλάζουν

Η γραμμή έχει χαραχτεί, η κατάρρα έχει πέσει
ο αργός σήμερα αύριο θα είναι γρήγορος
όπως τώρα το παρόν αύριο θα είναι παρελθόν
η σειρά γρήγορα άρχισε να ξεθωριάζει
κι ο πρώτος τώρα αργότερα θα είναι τελευταίος
γιατί οι καιροί αλλάζουν.

(σύνθεση του Μπομπ Ντύλαν, 1964, από το βιβλίο «τα τραγούδια του Μπομπ Ντύλαν», εκδ. Εξάντας)

Παρατηρήσεις

A. Ποια μέτρα θα πρέπει να λάβουν τα κράτη για την αντιμετώπιση του προβλήματος σύμφωνα με το άρθρο; Να τις παρουσιάσετε συνοπτικά σε μία παράγραφο. (50-60 λέξεις).

Μονάδες 20

B.1 Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις Σωστές ή Λανθασμένες σύμφωνα με το περιεχόμενο του κειμένου. Να επισημάνετε τα σχετικά χωρία.

- Η φτώχεια είναι συχνά η αιτία αλλά και το αποτέλεσμα της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Δεν είναι όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα βαρύνουσας σημασίας.
- Η φτώχεια έχει να κάνει επίσης με την εξουσία.
- Τα κράτη από μόνα τους δεν μπορούν να βοηθήσουν.
- ο Γενικός Γραμματέας αναγνώρισε τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μονάδες 10

B.2 Πώς οργανώνεται ο λόγος στην 6^η παράγραφο του κειμένου 2 «Δυστυχώς, ακόμα...δωροδοκίας;»; Να γίνει αναφορά στα αντίστοιχα χωρία.

Μονάδες 15

B.3 Να γράψετε δύο δικού σας τίτλους για το κείμενο. Έναν με κυριολεκτική και έναν με μεταφορική σημασία.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Οι σίχοι του Μπομπ Ντίλαν αναγγέλλουν ένα σαρωτικό «άνεμο» αλλαγής που θα προκαλέσει πολυεπίπεδες κοινωνικές ανακατατάξεις και ανατροπές. Να τεκμηριώσετε αυτή τη θέση χρησιμοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες. Πόσο επίκαιρο είναι το μήνυμα των ανωτέρω στίχων στη σημερινή εποχή; (150-200 λέξεις) **Μονάδες 15**

ΘΕΜΑ Δ

Ως μέλος Μ.Κ.Ο αποστέλλετε μία επιστολή στον Ο.Η.Ε, στην οποία περιγράφετε το προσφυγικό ζήτημα που έχει προκύψει στην Ελλάδα και τις αντιδράσεις που έχει δημιουργήσει. Υπερασπιζόμενοι τα ανθρώπινα δικαιώματα των ανθρώπων αυτών, εκθέτετε τα αίτια παραβίασης των δικαιωμάτων τους και ζητάτε την μεσολάβησή του για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού. (300-400 λέξεις) **Μονάδες 30**

Καλή επιτυχία!!!